



Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Västlands SE0340122



Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man från i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Begreppsförklaringar Natura 2000

SPA - Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde i enlighet med EU:s fågeldirektiv (2009/147/EEG).

pSCI - Område som är föreslaget av regeringen, men ännu ej antaget av EU-kommissionen.

SCI - Område som, i den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regionerna det tillhör, väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos någon av livsmiljöerna i bilaga 1 i art- och habitatdirektivet eller någon av arterna i bilaga 2 i samma direktiv. Områden som kan bidra till att nätverket Natura 2000 blir sammanhängande och som väsentligt bidrar till bibehållandet av den biologiska mångfalden inom den biogeografiska regionen eller de biogeografiska regioner (kontinental, boreal, alpin, marin östersjön och marin atlantisk) som avses.

SAC – Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av MB (Miljöbalken) 7 kap. 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde.

Gynnsamt bevarandetillstånd

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

- populationsutvecklingen visar att arten på lång sikt kommer att förbli en del av sin livsmiljö
- dess naturliga utbredningsområde inte minskar och sannolikt inte heller kommer att minska
- tillräckligt mycket livsmiljö finns för att arten ska bibehållas på lång sikt.

En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- dess naturliga utbredningsområde och de ytor den täcker är stabila eller ökande
- de strukturer och funktioner som krävs för att livsmiljön ska bibehållas finns kvar under överskådlig framtid
- bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.



Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0340122 Västlands

Kommun: Gotland

Områdets totala areal: 40,1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-07-28

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Staten genom Naturvårdsverket, samt en privat markägare

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

6410 - Fuktängar

7210 - Agkärr

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Prioriterade bevarandevärden i Västlands är områdets varierade kulturlandskap med en blandning av trädklädd betesmark (9070), agkärr (7210), kalkgräsmarker (6210) och fuktängar (6410) till vilka stora värden av biologisk mångfald och kulturmiljö är kopplade.

Motivering:

Det en gång dominerande jordbrukslandskapet har sett en kraftig tillbakagång det senaste

århundradet och med dess minskning är nu många djur och växter som är beroende av det traditionella jordbrukets landskap och skötsel hotade. Områden som Västlands, där hävdpräglad flora och fauna ännu finns kvar och har en mycket lång historia, är i stort behov av skydd och anpassad skötsel.

Prioriterade åtgärder:

Prioriterade åtgärder i Västlands är framförallt vidmakthållande av beteshävd, samt röjning av den igenvuxna trädklädda betesmarken. Under hösten 2016 inleddes omfattande naturvårdsröjningar i de centrala delarna av Västlands, där den trädklädda betesmarken är i som mest behov av att bli uppöppnad. Denna åtgärd är planerad att avslutas innan årsskiftet 2016-2017. Utanför det skyddade området finns fler fina gräsmarker och hagar som har växt igen eller är i färd med att växa igen och för att förhindra att de arter som finns i Västlands isoleras bör omkringliggande marker också röjas och beläggas med bete.

Beskrivning av området

Västlands ligger i Vamlingbo socken på Sudret, södra Gotland. Området är omkring 40 hektar stort och består av en mosaik av skog, våtmark och gräsmark. Det ligger på en höjd av 3-5 m över havet med de högsta delarna i nordväst och sydost. Den västra delen omfattar delar av det 1,5 km långa stråk av agmyrar som löper i nordostlig-sydvästlig riktning innanför kusten sydväst om Mjölhatteträsk. Medan våtmarkernas underlag huvudsakligen består av torv ligger den sydöstra delen av området på en jordbas av sand och mörk kalksten. Höst, vår och vinter sker en kraftig vattengenomströmning genom Västlands myrar, som avvattnas via en smal bäck som rinner ut i havet i den inre delen av Snäckvik.

Västlands har troligen brukats av människan under långa tider. Flera gamla stenmurar (vastar), odlingsrösen och åkrar omgärdade av diken i den södra delen av reservatet vittnar om detta. Idag betas området, men ett flertal kontinuitetsbrott i hävd har lett till en viss försämring av de biologiska värdena framförallt genom den igenväxning som skett i den trädklädda betesmarken. Men trots periodvis utebliven hävd finner man i Västlands många ljuskrävande, konkurrenssvaga arter som är vanliga på betad mark eller liknande öppna habitat, som till exempel darrgräs, gulmåra, vitmåra, baktimjan, svartkämpar, backsmultron, brudbröd, spåtistel, hönsarv, knutnarv, slankstarr, rödklint, brunört, axveronika, fårsvingel, vårbrodd, älväxing, Sankt Pers nycklar, tulkört, johannesört och liten blålocka. Dessa nämnda arter är anpassade till att leva i en torr och näringsfattig miljö med stark solinstrålning och störning i form av exempelvis bete. De är ofta småväxta med en stor del av bladmassan nära marken. Det rödlistade gräset vittätel som förekommer i området trivs också på torra, näringsfattiga, gärna sandiga marker som utsätts för någon typ av störning. Vittäteln är mycket konkurrenssvag och försvinner snabbt vid igenväxning.

I den västra delen av Västlands, på de lågväxta och magra fuktängarna och kalkgräsmarkerna, påträffades ett stort bestånd (>15 st) svartfläckig blåvinge 2016. Denna stora blåvingeart är rödlistad som "nära hotad" i Sverige och är på grund av sin speciella livscykel mycket känslig. Att arten verkar trivas i Västlands är därför mycket positivt. Svartfläckig blåvinge har i Sverige baktimjan och stortimjan som värdväxt men är även beroende av hedrödmyran, vars beskydd och omvårdnad den lurar till sig genom att härma myrornas egna larver. Runt Västlands finns många gamla alvarmarker och gräsmarker som är i färd med att växa igen och den population av svartfläckig blåvinge som återfinns i Västlands skulle skyddas mot isolering om även dessa marker röjdes och belades med bete.

En stor del av Västlands består av våtmarker i form av agmyrar och fuktängsstråk. Ag växer på våt, kalkrik gytta och är allmän på Gotland men sällsynt i övriga landet. På och i anslutning till våtmarkerna växer förutom ag även bland annat agnsäv, lökgamander, höstfibbla,

ältranunkel, krypven, vattenmåra, revsmörblomma, spikblad, vattenmynta, plattsäv, gåsört, slätterblomma och hundstarr. På gräsmarken i den västra delen av området finns partier med karaktär av våt och fuktäng. Våtmarker som bildas i grunda, sprickfria svackor på kalkhällmarker, där regn- och källvatten blir stående, kallas på Gotland för just våtar.

I början på 1900-talet var träd- och busktäckningen i Västlands betydligt mindre än idag, grova och döende enar vittnar om att landskapet en gång har varit mycket öppnare. På grund av minskad hävd har en betydande andel marker vuxit igen och blivit trädbeklädda, bitvis med mycket tät vegetation. Denna skogliga miljö domineras av tall och björk och har delvis sumpskogskaraktär. I buskskiktet är enen den vanligaste arten, men även oxel, videarter och slån förekommer.

Sedan år 2000 är Västland ett naturreservat med samma gränser som Natura 2000-området.

Vad kan påverka negativt

Utebliven och felaktig skötsel

Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete i den trädklädda betesmarken, kalkgräsmarken och på fuktängarna är hot som på sikt leder till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan. Alternativt kan alltför kraftig röjning av buskar och träd missgynna organismer som är beroende av dessa strukturer. Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer är felaktig då den alstrar skarpa gränser mellan olika markslag vilket hindrar arters spridningsmöjligheter, skapar kanteffekter och avlägsnar livsmiljöer. Bortförsl av död ved eller gamla träd är negativ för de vedlevande insekter och mikroorganismer som lever där och utebliven avlägsning av röjningsrester innebär en ökad näringstillförsel som gynnar igenväxning och att fältskiktet därunder kvävs.

På lång sikt hotas även agkärr av igenväxning av träd och buskar om ingen hävd bedrivs. Igenväxningsprocessen resulterar i att våtmarken övergår i trädklädd myr. Ett ytterligare exempel på felaktig skötsel är användningen av avmaskningsmedel som innehåller avermectin, då detta ämne dödar dynglevande insekter.

Gödslings- och försurningseffekter

Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar eller genom transport med tillrinnande vatten, kan påverka Västlands negativt, tex genom att förändra näringsbalansen, vilket missgynnar konkurrenssvaga växter i de mest betespräglade delarna av området och i agkärren. Tillskottsutfodring av betesdjur, vilket ger indirekt näringstillförsel till marken, har samma negativa effekt för floran. Den låga näringshalten i marken i kalkgräsmarker och betesmarker håller vegetationen lågvuxen och hindrar konkurrenskraftiga och näringskrävande arter från att ta över, ett förhållande som instabiliseras om extra näring, som tex kväve, tillförs. Med ökad kvävemängd kan den konkurrenssvaga och artrika floran manövreras ut av igenväxningsvegetation.

Störd hydrologi

Dikning och andra markvattenpåverkande åtgärder som tex dämning, i Västlands eller i dess omgivning, påverkar hydrologi och hydrokemi och kan ge negativa konsekvenser för hela området. Effekterna kan vara uttorkning, ökad igenväxning och erosion. Särskilt agkärren och fuktängarna är känsliga för förändringar i hydrologin då de är starkt präglade av god tillgång till väta och/eller återkommande översvämningar.

Ogräsinvasion och invasiva arter

Ett ogräs definieras som en art vilken är oönskad i förhållande till syftet för förvaltningen av ett område. Under särskilda förhållanden kan vissa växter (tex tistel, ormbunkar, stånds, jättehundloka etc) föröka sig explosionsartat och snabbt ersätta växtsamhällen som har större bevarandevärde. Dessa ogräsväxter utmärks ofta av att de är konkurrenskraftiga och ibland även giftiga och när de väl har etablerat sig skuggar de marken och förhindrar tillväxt av andra plantor. Ogräsinvasioner är ett särskilt hot mot kalkgräsmarker. Även invasiva arter som tex vresros, oxbär och berberis kan sprida sig på betesmarker, tex via fåglar, och växer sedan snabbt, skuggar marken och slår ut inhemsk flora.

Klimatförändringen

Klimatförändringen förväntas resultera i mildare och fuktigare klimatförhållanden i norra Europa, vilket på Gotland kan leda till att frostperioden kortas samtidigt som sommaren kan bli torrare och varmare. Dessa processer kan redan ha inletts och förutspås ha stor inverkan på växt- och djurliv bla genom att tillväxtsäsongen blir längre.

Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa artar gynnas på bekostnad av andra, kan också komma att påverka negativt, tex så kan ökande temperatur påverka artsammansättningen och öka takten av igenväxning. Kalkgräsmarker är en naturtyp som utvecklats under torra förhållanden och de typiska arter som är knutna till den livsmiljön är även anpassade till att sådana förhållanden råder, men klimatförändringen kommer sannolikt drabba just dessa platser hårdast och lång eller svår torka skulle vara mycket negativt för naturtypen. Hur kalkgräsmarker påverkas på lång sikt kommer att bero på de individuella områdenas historia. Marker i tidig succession som består av många snabbväxande och kortlivade arter kommer troligen påverkas mer än äldre. Örtor med djupa rotsystem och kortlivade pionjärarter kommer att öka under torka medan gräs endast ökar om det kommer mer regn, således kommer artsammansättningen att förändras.

Milda vintrar kan även påverka fenologin, dvs tiden för blomning och tillväxt, och en tidigareläggning utav våren kan medföra en artminskning, då vårblommande arter kan förlora i konkurrensen med senare arter som börjat blomma tidigare.

Exploatering

Markexploatering och annan markanvändningsförändring i Västlands eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, markberedning, dikning och dumpning är negativt. Naturtyperna inom det skyddade området kan förlora förbindelser med det omgärdande landskapet vid exploatering, och denna fragmentering är ett hot mot återkolonisering efter en störning och mot genetiskt utbyte mellan populationer

Markskador är ett annat hot. Kraftigt ökad störning från exempelvis framförandet av fordon i terrängen kan tex förändra konkurrensbalansen i florin i kalkgräsmarker.

Bevarandeåtgärder

--- Gällande regler ---

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för naturvårdsinriktade ändamål som skötsel och förvaltning av det berörda området (7 kap. 28 a § miljöbalken).

--- Skydd---

Västlands är även ett naturreservat sedan 2000 och ingår i ett större område av Riksintresse För Naturvård och Riksintresse För Friluftsliv.

--- Skötsel ---

Nedan följer råd om de skötsel- och bevarandeåtgärder som krävs för att upprätthålla och/ eller åstadkomma gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som finns inom Natura 2000-området. Under varje åtgärd beskrivs närmre vilka arter/ naturtyper som berörs och gynnas av åtgärden.

Hävd

Västlands är ett kulturlandskap präglats av mänsklig historia i nära samverkan med naturen. Hävd är oerhört viktig för att säkerställa bevarandevärdena i området och skapar bla viktiga strukturer som; öppenhet och solbelysta trädstammar, betestramp, betespräglad floran etc. Bete medför även en kontinuerlig rotation av näringsämnen samt spridning av pollen, sporer och småkryp över större distanser. Många av områdets hotade insektsarter, som tex svartfläckig blåvinge, guldgräshoppa och apollofjäril är beroende av att hävden i området fortsätter och att det kulturmiljöpräglade mosaiklandskapet består. På Gotland växer betesmarker snabbt igen med en, nypon, blåhallon och slån om hävden upphör och på fuktängar och likande våtare platser sker denna process än fortare pga av den goda vattentillgången.

Ingen tillskotsutfodring av betesdjuren bör ske och avmaskningsmedel som innehåller avermerctin får inte användas.

Röjning

Västlands kalkgräsmarker, agkärr, betesmarker och fuktängar kan invaderas av buskarter och växa igen, och för att förhindra sådana processer kan viss röjning krävas. Röjningen skall ske manuellt och undvikas under fåglarnas häckningsperiod mellan 15 april och 15 juli. All buskvegetation är dock inte skadlig, utan utgör en viktig komponent, tex som skydd för häckande fåglar och mat för nektarätande insekter, men busktäckningen bör inte överskrida 20% på kalkgräsmarkerna eller 30% på fuktängarna. Olika buskarter kräver olika metoder av röjning, och ibland kan även stubbarna behöva grävas upp så att de inte slår skott, men sådana högintensiva åtgärder bör endast tas på vinterhalvåret då djurlivet inte störs och endast om det inte medför stora markskador som kan negativt skada floran, tex orkidéer. I kalkgräsmarkerna kan även riktade åtgärder mot ogräs krävas.

Den trädklädda betesmarkerna i centrala Västlands är i dagsläget (2016) strakt hotad av igenväxning och behöver betydande skötselåtgärder i form av röjning, vilket också har satts in 2016. Framkomligheten i skogen är mycket begränsad pga nedfallna grenar, stormfällor och enbuskar och betsdjuren verkar helt undvika den. Men då luckighet och öppna ytor ändå förekommer finns ännu goda chanser att återfå skogsbetesmarkens mosaik, betesgynnade flora och solvarma trädstammar om röjningar sätts in. När väl framkomlighet och soldränkt fältskikt återfåtts blir det lättare att locka Västlands får att beta skogen. Återkommande röjning är allmänt en viktig del av åtgärderna för att behålla naturvärdena i trädklädd betesmark, tex behöver gamla träd frihuggas så att de inte beskuggas för mycket. Där det saknas gamla träd bör det också göras selektiva röjningar för att få fram nya träd som kan uppnå hög ålder. Vid röjning som sker är det viktigt att eftersträva variation i slutenhet och öppenhet; röjningar skall utföras så att både gläntor och tätare partier finns. Röjningar och gallringar bör ske i 10-20 års perioder.

Vid röjningar i samtliga naturtyper skall gamla träd och död ved sparas, och så även bestånd av blommande buskar, vilka gynnar insektsfaunan. Vindfällan utgör ett mycket viktigt substrat främst för de insekter som utnyttjar död ved och bör ligga kvar om de inte hamnar över vägar eller hägnader. Fallna träd skall få ligga utan att bli upparbetade. Röjning av den kraftledningsgata som går rakt genom området måste ske med stor försiktighet och Länsstyrelsens personal bör medverka vid en sådan åtgärd.

Naturlig hydrologi

Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi ska gälla inom det skyddade området och även bevarandepositiva åtgärder i angränsande områden kan bli aktuella.

Implementering av Åtgärdsprogram

Genomförandet av Åtgärdsprogram för hotade arter som är kopplade till naturtyperna i Västlands gynnar den biologiska mångfladen där och andra arter knutna till åtgärdsprogrammets arter. Exempel på aktuella Åtgärdsprogram är; Svartfläckig blåvinge, Gentianor i naturliga fodermarker, Svampar i ängs- och betesmarker samt Dynglevande skalbaggar.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen kalkgräsmark innefattar torra till friska, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett rikligt inslag av örter, särskilt kalkkrävande sådana. Jordlagret är tunt och näringsfattigt och har skapats från kalkstensberggrund. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-20 % och naturtypen är mestadels helt öppen.

Hävdgynnade arter ska finnas och frekvensen av igenväxningsarter som hundäxing och hundkex skall vara högst 1%. Viktiga orkidélokaler är en prioriterad undergrupp av naturtypen och hyser antingen en riklig förekomst av orkidéer, en värdefull population av minst en nationellt mindre vanlig orkidéart, eller en förekomst (oavsett storleken) av minst en orkidéart som är nationellt eller regionalt sällsynt eller mycket sällsynt.

Örtikedomen gör kalkgräsmarkerna viktiga för många insekter, inte minst bin och fjärilar, tex svartfläckig blåvinge och apollofjäril. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. I sydöstra Sveriges sommartorra områden kan kalkmarkema uppträda som olika typer av stäppartade torrängar med arter som ängshavre, brudbröd, backsmultron, back-klöver, flentimotej. I vissa områden kan toppjungfrulin, fältsippa och fältvädd också vara vanliga i naturtypen. På friskare kalkmarker finns arter såsom vildlin, darrgräs och rödkämpar. Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

I området Västlands ska arealen av kalkgräsmark vara minst 7 hektar.

Vegetationen skall vara tydligt hävdpräglad och ha en för naturtypen naturlig artsammansättning, inklusive kalkkrävande växter. Gräsmiljö skall vara öppen och generellt inte har mer än 20 % täckningsgrad av träd och buskar. Ett visst inslag av buskar och träd är dock oftast gynnsamt. Näringsstatusen skall vara naturlig och ej gödningspåverkat annat än från betande djur. Ogräs av igenväxningskaraktär skall inte förekomma över stora ytor.

Betydelsen av olika strukturer och funktioner kan variera mellan olika objekt och vid bevarandearbetet måste det enskilda objektets förutsättningar beaktas. Det kan även finnas ytterligare strukturer och funktioner förutom de ovan nämnda som har betydelse i enskilda fall.

Bevarandetillstånd

Stabil

6410 - Fuktängar

Areal: 4,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgörs av våta gräsmarker på jordar med stort inslag av kalk, lera eller torv. Krontäckning av träd och buskar är låg, och inte av igenväxningskaraktär. I typen ingår både ohävdade och hävdade marker nedanför trädgränsen och fuktängar är starkt varierande beroende på geografisk belägenhet och markens beskaffenhet. Två undertyper finns:

6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen".

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blåtåtel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet. Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

I området Västlands ska arealen av fuktäng vara minst 4,3 hektar.

Naturtypen skall ha öppen karaktär och täckningsgraden av träd och buskar skall inte överstiga 30 %. En naturlig hydrologi ska förekomma där markfuktighet är tillräcklig. Vegetationen skall vara tydligt hävdpräglad och domineras av gräs och halvgräs. Naturtypen skall hävdas årligen genom bete under den tid på året då marken inte skadas av tramp från betesdjuren.

Fuktängar skall ha en naturlig näringsnivå som är opåverkad av gödsling (förutom från betande djur) och betesdjuren skall i så hög grad som möjligt hållas fria från avmaskningsmedel som innehåller makrocycliska laktoner (där avermectinema ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. En för naturtypen naturlig artsammansättning skall förekomma med frånvaro av arter som blivit klassade som invasiva, och negativa indikatorarter förekommer inte heller eller i mycket liten omfattning. Typiska arter, karaktärsarter och hävdgynnade arter förekommer rikligt och visar inga tecken på bestående populationsnedgångar .

Bevarandetillstånd

Stabil

7210-Agkärr

Areal: 9,5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen bildas i grunda kalkrika kärr, sjöpartier eller stränder men utgör ibland ett successionsstadium av blöta, igenväxande rikkärr som lämnats utan hävd. Ag förekommer i allt från smärre bestånd i vegetationsmosaiker med en artrik och lågvuxen rikkärrsvegetation till närmast ensartad dominerande bestånd av ag. Både öppna och trädklädda agkärr förekommer. I trädklädda agkärr med lång kontinuitet i trädsiktet bör skogsbruk undvikas eller bedrivs med stor naturvårdshänsyn.

Bevarandemål

I området Västlands ska arealen av agkärr vara minst 9,5 hektar.

Bevarandemålet för agkärr är att intakta hydrologiska förhållanden ska råda med opåverkad hydrokemi i såväl våtmarken som tillrinningsområdet. I myrvidden ska ensartade bestånd av ag dominera, med visst inslag av trädholmar. En tydlig vegetationszonering ska förekomma till följd av säsongsmässiga fluktuationer i vattenstånd. Karaktärsarten ag och typiska arter som höstspira, ängsnycklar, bläddror *Utricularia spp.*, krovskorpionmossa och kransalger *Chara spp.* dominerar fält- och bottenskikt i våtmarken. Förekomsterna av karaktärsarten och de typiska arterna ska vara varaktiga och inte visa tecken på bestående populationsnedgångar. Inga massuppträdande av bunkestarr, älgört, svärdsilja och viden *Salix spp.* får förekomma.

Bevarandetillstånd

Stabil

9070 – Trädklädd betesmark

Areal : 16,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den trädklädda betesmarken i Västlands domineras av tall och björk och är delvis sumpskogsartad. En påfallande stor andel av såväl björkarna som tallarna har dubbla eller till och med flerdubbla stammar, troligtvis beroende på att de blivit fårbetade på plantstadiet. Hela Västlands betas av både får och hästar. Skogsbetesmarken i områdets mitt har ett bitvis ogenomträngligt tätt buskkikt bestående av enar, som troligen har vuxit upp i ett öppet beteslandskap men som nu för en tämligen tynande tillvaro i skuggan under björkarna och tallarna. Det våta underlaget har även gynnat en del videarter som tillför skogen en än mer tät buskstruktur. Under hösten 2016 inleddes dock röjningsinsatser här. De trädklädda betesmarkerna i öster är öppnare och inte i behov av röjning. Nedan följer en allmän beskrivning av naturtypen trädklädd betesmark.

Naturtypen trädklädd betesmark förekommer på fastmark som är torr till blöt och näringsfattig till näringsrik och inkluderar både hagmarker och skogsbeten. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-75% och utgörs av inhemska trädslag. Det är även andelen krontäckning som särskiljer naturtypen från annan betesmark. Naturtypen ska ha en lång hävdkontinuitet så väl som trädkontinuitet och inslag av gamla träd ska finnas. Utmärkande är en stor variation i åldern på träden och de frekventa gläntorna. Trädklädd betesmark förekommer i alpin, boreal och kontinental biogeografisk region och av den totala andelen inkluderad i Natura 2000 återfinns 70 % i Sverige.

Hagmarkerna respektive skogsbetena kan delvis betraktas som två olika undertyper av trädklädd betesmark, men gränsen mellan dem är ibland otydlig och historiskt har de haft stora likheter. Hagmarkerna är relativt öppna, trädklädda marker som har ett artrikt busk- och trädskikt, och det är inte ovanligt att de delvis har en historik med ängsbruk. Trädskiktet domineras normalt av lövträd. Skogsbetena är skogar som är tydligt påverkade av bete och där en beteskontinuitet finns. Skogsbeten förekommer i större delen av landet, är starkt varierade beroende på den skogstyp som dominerar i området och kan förekomma i både barr- och lövskog. De kan också utgöra dungar av skog i en för övrigt öppen hagmark.

Artsammansättningen i trädklädd betesmark varierar beroende på geografisk belägenhet och markens produktionsförmåga. Hagmarkerna på Gotland är antingen dominerade av lövträd, ofta ask, ek och alm, eller av en blandad sammansättning av gran, tall, en och lövträd. I den betade skogen på Gotland dominerar barrträd, då främst tall. Enbuskar och hassel utgör de mest frekventa arterna i buskskiktet på ön medan fältskiktet till stor del består av arter som är knutna till högre ljus- och värmetillgång än vad som är tillgängligt i tät skog. Trädklädd betesmark är en av de mest artrika naturtyperna inom den boreala biogeografiska regionen, det finns många hotade arter av evertebrater, kärlväxter, lavar och svampar i naturtypen och många är kopplad till gamla träd och död ved.

Bevarandemål

I området Västlands ska arealen av trädklädd betesmark vara minst 16,1 hektar.

Bevarandemålen för trädklädd betesmark inkluderar en tydligt hävdpräglad markvegetation, en för naturtypen naturlig artsammansättning, trädkontinuitet med inslag av gamla träd samt en rådande förnygring av träd- och buskskiktet. Solinsläpp till fältskiktet och till delar av områdets trädstammar är också viktigt och målet är att naturtypen skall ha en mosaik av gläntor. Eftersom epifytiska lavar och svampar, och många insekter är beroende av förekomsten av särskilda substrat som gamla och/eller grova träd, torrträd, hålträd, blommande buskar av t ex slån och

hagtorn, samt död ved i olika nedbrytningsstadier skall dessa också finnas. Naturtypen ska även ha en naturlig näringsstatus där tillkommen gödsling endast bör ske från betesdjur, dock kan det även i områden där gödsling brukats finnas höga naturvärden associerade till gamla träd. Ingen påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna, tex de knutna till betespåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd, ska heller pågå. Specifikt för undertypen skogsbetesmark är att det är viktigt med ett bibehållet krontäcke av minst 30 %. Men även här kan naturvårdsmässiga skäl i ett specifikt område ge förbehåll och ett både högre eller lägre krontäcke kan då vara berättigat.

Bevarandetillstånd

I områdets centrala delar har mycket igenväxnings skett och bevarandestatusen där anses icke gynnsam, men efter de röjningsinsatser som igångsatts hösten 2016 är målet att detta förhållande ska förbättras väsentligt. Den trädklädda betesmarken i områdets östra delar har god status.

Dokumentation

ArtDatabanken 2002. Faktablad: Aira caryophyllea – vittåtel. Författare Kjell-Arne Olsson 1995.

ArtDatabanken 2015. Svenska rödlistan 2015.

ArtDatabanken 2015. Artfakta, websida: artfakta.artdatabanken.se

Cederberg, B. & Löfroth, M. (red.) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken.

Ekstam, U. & Forshed, N. 1996. Äldre fodermarker. Naturvårdsverket förlag.

Ekstam, U. & Forshed, N. 2002. Svenska alvarmarker – historia och ekologi. I Naturvårdsverkets serie Skötsel av naturtyper. Naturvårdsverket förlag.

European Environment Agency, 2007. 6410 Molinia meadows on calcareous, peaty or clayey-siltladen soils (Molinion caeruleae). Report under the Article 17 of the Habitats Directive, Period 2007-2012.

Gärdenfors, U. (red.) 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000. ArtDatabanken.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 1991. Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 5, Storsudret.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 1997. Våtmarker på Gotland. Livsmiljöenheten, Rapport nr 8. Författare Magnus Martinsson.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2000. Bildande av naturreservatet Västlands, Vamlingbo socken, Gotlands kommun. Beslut 231-1362-99.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-område Västlands SE0340122.

Mossberg, B. & Stenberg, L. 2003. Den nya nordiska floran. Wahlström & Widstrand.

Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket förlag.

Naturvårdsverket. 2003. Natura 2000 i Sverige. Handbok med allmänna råd. Naturvårdsverket förlag.

Naturvårdsverket, 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1,

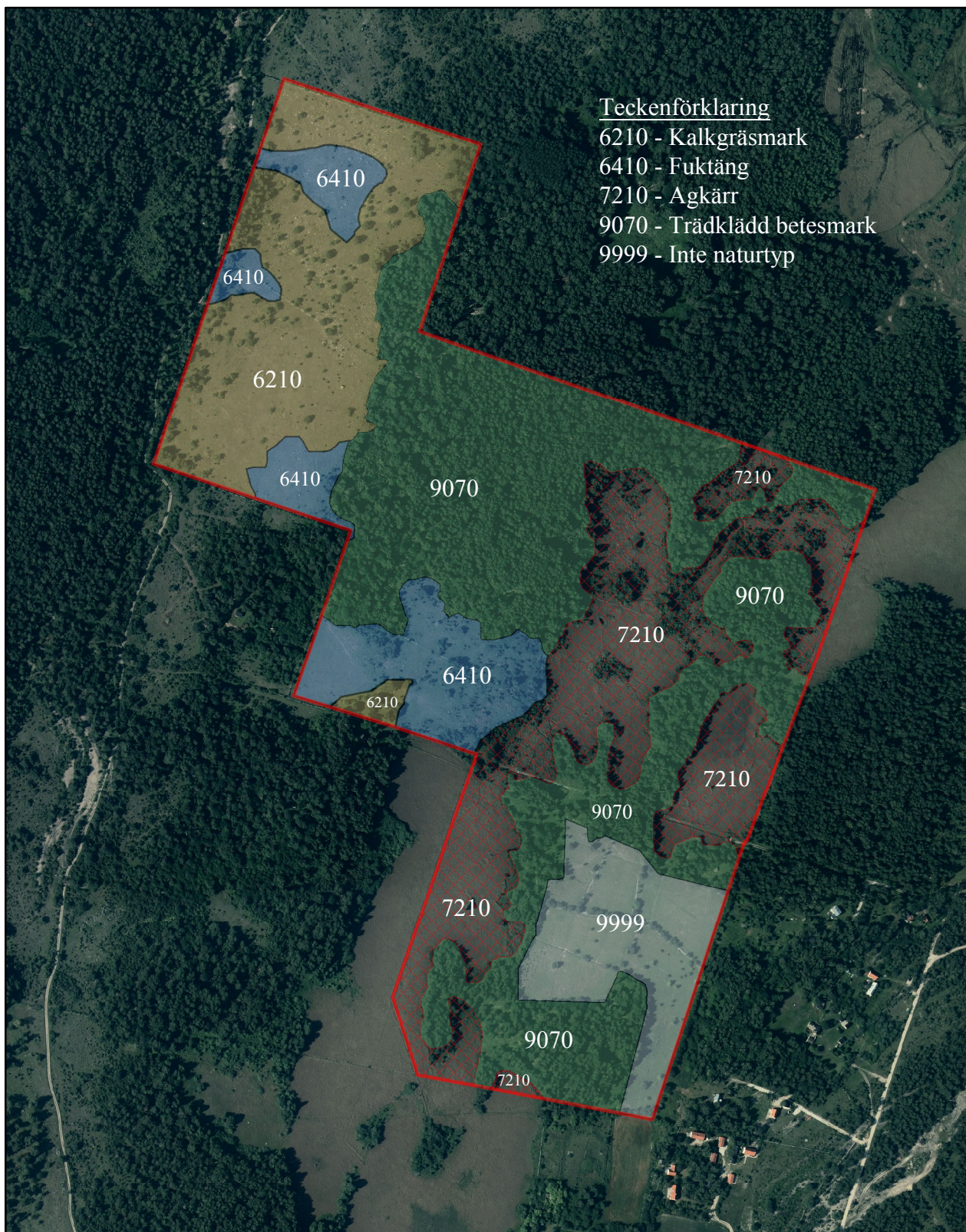
Petersson, J. 1997. Nyheter i Gotlands flora 1996. Rindi 17: 3–14.

Bilagor

Bilaga 1. Karta

Bilaga 2. Rödlistade arter

Bilaga 1. Karta, utbredning av naturtyper inom Natura 2000-området



0 125 250 500 Meter

Bilaga 2. Fynd av rödlistade arter som har gjorts i området

Fåglar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Delichon urbicum</i>	Hussvala	<i>VU</i>

Fjärilar

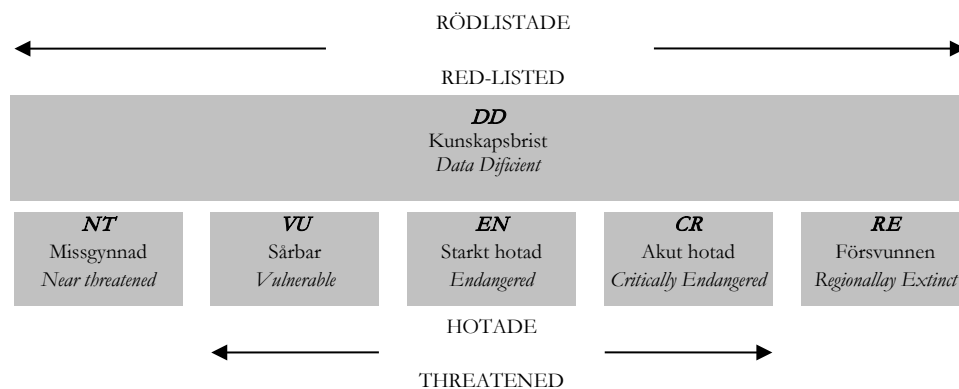
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Parnassius apollo</i>	Apollofjäril	<i>NT</i>
<i>Phengaris arion</i>	Svartfläckig blåvinge	<i>NT</i>

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Thymus serpyllum</i>	Backtimja	<i>NT</i>
<i>Aira caryophylla</i>	Vittätel	<i>VU</i>

Hoprätvingar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Chrysochraon dispar</i>	Guldgräshoppa	<i>NT</i>



Aktuella arters hotkategorier enligt den svenska rödlistan 2015.